Пралетарыі ўсіх краёў, злучайцеся

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

ВЫДАНЬНЕ ЎСЕБЕЛАРУСКАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАЎ.

Кошт нумару—15 руб. (вып. 22 г.)

Падпісная плата—
Звычайная—1000 р. льготная—600 р.

Плата за абвесткі—500 руб. за радок пэтыту.
Сьпешныя—на 50% даражэй.

Плата за публікацыю аб страце дакумантаў:
для членаў саюзу —700р.
для іншых грамада.—1500р.
Чырвон. і ўтрымянцам Сац. Забясьпекі—дарамна
Падпіска і абвесткі прымаюцца ў Белтрэстдрук пры Дзяржаўным Выдавецтве
(Менск, Петрапаўлаўская, 8).

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
МЕНСК, Захараўская, 97.

ТРЭЦІ ГОД ВЫДАНЬНЯ. Штодзенная газэта. № 289 (694). Чацьвер, 28-га сьнежня 1922 г.

Яшчэ аб долі Немна і Мэмэлю.*)

Мэмэль (па літоўску—Клайпэда)—гэта нямецкі партовы горад пры ўтоку Немна ў Балтыцкае мора. Тэе ці іншае разьвязаньне справы аб далейшым лёсе гэтага места мае пэўнае значэньне і для нашай Савецкай Беларусі, а таксама і для ўсяе Савецкае фэдэрацыі. Нёман калісьці меў важнае значэньне ў справе вывазу заграніцу нашага лесу, хлеба, лёну і т. д. Калі чыгункі ў Расеі толькі яшчэ пачыналі будавацца, то Нёман прыцягваў да сябе нават тавары з больш далёкіх усходніх акраінаў Беларусі і нават этнаграфічнай Маскоўшчыны. **) Потым з разьвіцьцём чыгунак і абмяленьнем ракі гандлёвы рух па Нёмну ўсё меншыўся і для Меншчыны (Навагр. пав., часьцічна Менскі пав.). Нёман у апошнім часе меў значэньне блізка што выключна як сплаўная рака. Вярхоўе Нёмну і цяпер застаецца ў межах Савецкай Беларусі, і зразумела, што ні Савецкая Беларусь, ні яе магутная суседка і саюзьніца—Р.С.Ф.С.Р. ня могуць застацца бязудзельнымі ў справе вырашэньня долі Нёмну і долі Мэмэлю, як канчатковага пункту вадзянога Нёмнавага шляху.

Невялікая паласа зямлі па праваму боку ніжняга цячэньня Нёмну з местам Мэмэлем згодна з пастановай Вэрсальскага міру адлучана ад Нямеччыны і заставалася пад кіраўніцтвам і акупацыяй Антанты. Не зважаючы на тое, што сельскае жыхарства адлучанай ад Нямеччыны тэрыторыі складаецца з літоўцаў, а таксама і тое, што § 99 Вэрсальскага трактату выразна гаворыць аб перадачы Мэмэлю і вокругу Літве, Антанта з гэтай перадачай ня вельмі то сьпяшалася. У канцы канцоў пытаньне аб долі Мэмэлю папала на разгляд канфэрэнцыі саюзных паслоў у Парыжы.

Польшча, дамагаючыся эканамічнага аслабленьня і падняволеньня Літвы, дамагалася, каб Клайпэда (Мэмэль) не далучалася ні да Нямеччыны, ні да Літвы, а была абвешчана вольным горадам пад кіраўніцтвам камісара ад Лігі Нацый, прычым павінна была-б быць утворана пры ім адміністрацыйная рада з аднаго жыхара Мэмэлю, аднаго паляка і аднаго літоўца. Пасьля вольнага існаваньня 10 гадоў Мэмэлю Ліга Нацый мела-б канчаткова вырашыць далейшы яго лёс.

Усе гэтыя махінацыі зьвярнулі на сябе ўвагу чырвонай дыплёматыі. Сягоньня ў нашай газэце друкуецца вестка з Масквы, што намесьнік камісара замежных спраў Р.С.Ф.С.Р. т. Літвінаў ад імя ўрадаў Р.С.Ф.С.Р. і Б.С.С.Р. зьвярнуўся з нотаю да Англіі, Францыі і Італіі, патрабуючы ўдзелу прадстаўнікоў Савецкай фэдэрацыі ў разглядзе пытаньня аб далейшай долі Мэмэлю, бо гэтае пытаньне зачапляе жыцьцёвыя інтарэсы Савецкай фэдэрацыі і асабліва Савецкае Беларусі.

Такі крок нашай чырвонай дыплёматыі зусім правідловы, і яго трэба вітаць.

**) Арлоўская губ. Глядзі, паміж іншым, кніжку Wł. Syrokomli: „Niemen od źródeł do ujścia", выд. 1861 г.

*) Гл. артыкулы: «Да пытаньня аб долі Нёмна» (№ 194 „Сав. Бел"), «Чым будзе Мэмэль» (№ 200) і «Будучына Клайпэды» (252).

Нота т. Літвінава.

Аб лёсе Мэмэлю.

МАСКВА, 25-12. Намесьнік народнага камісара заграніччных спраў т. Літвінаў паслаў міністрам заграніччных спраў Вялікабрытаніі, Францыі і Італіі ноту, у якой зазначае, што па вестках, атрыманых Расейскім урадам, канфэрэнцыя паслоў у Парыжы мае на мэце канчаткова умеркаваць пытаньне тэрыторыі Мэмэлю. РСФСР і Беларусь, зацікаўленыя ў вырашэньні гэтага пытаньня, патрабуюць допушчэньня іх прадстаўнікоў к абгавораньню вырашэньню пытаньня аб Мэмэлю. Ад імя РСФСР і Беларусі т. Літвінаў заяўляе, што вышэйзазначаныя дзяржавы ня будуць прызнаваць ніякага вырашэньня пытаньня аб Мэмэлю, зробленага бяз іх удзелу, супроць іх інтарэсаў.

У Нямеччыне.

Становішча дзяцей у Нямеччыне.

БЭРЛІН, 24-12. Прафэсар Гіц, выступіўшы на сходзе дактароў з дакладам аб народным здароўі, зазначыў, што ў народных школах вялікіх гарадоў 80-90 проц. дзяцей дужа абязьсілены. Хваробы, як малакроўе, рахіта ў параўнаньні з 13-м годам павялічыліся ў чатыры разы. Лік дзяцей хворых сухотамі таксама значна павялічыўся. У бэрлінскіх народных школах 50 проц. вучняў ня маюць кашуль, 20 проц. ня маюць адзежы і абутку.

Беспрацоўе пашыраецца.

БЭРЛІН, 24-12. У Нямеччыне беспрацоўе пашыраецца. Лік беспрацоўных у Бэрліне к пачатку сьнежня дасягаў звыш 50.000 чалавек, з іх мужчын звыш 33.000.

Забарона забастовак.

БЭРЛІН, 25-12. Лейпцыгскі дысцыплінарны суд зрабіў пастанову, па якой чыгуначныя чыноўнікі ня маюць права рабіць забастовак.

У Турэччыне.

Бязвыходнае становішча расейскіх белагвардзейцаў у Турэччыне,

Як піша парыская газэта «Последния Новости» 12-га кастрычніка г. г. на прыёме прадстаўнікоў Расейскага Камітэту ў Турэччыне доктар Нансэн аб'явіў, што, згодна вымаганьню прадстаўніка ангорскага ўраду, усе расейскія ўцекачы павінны пакінуць межы Турэччыны.

Прадстаўнік ангорскага ўраду Хамід-бэй пацьвярдзіў пажаданьне для ангорскага ўраду высяленьня расейскіх уцекачоў з Канстантынопалю.

У зьвязку з гэтым ад імя расейскіх уцекачоў-белагвардзейцаў Турэччыны Расейскі Камітэт зьвяртаецца з клічам аб дапамозе дзеля высяленьня расейскіх уцекачоў з межаў Турэччыны, дзеля чаго просіць аб дапамозе на тэрміновае атрыманьне ад мясцовых урадаў згоды на выезд у іх краі пэўнага ліку расейскіх уцекачоў, або выдачы ім належнай вобласьці для калёнізацыі.

Як пішуць у адозьве, толькі 25.000 эмігрантаў можа выехаць з Канстантынопалю на сваеўласныя грошы. Астатнія знаходзяцца ў бязвыхадным становішчы. З прычыны таго, што ангорскі ўрад даў кароткі тэрмін для высяленьня—нават тых, хто прыстроіўся дзе-небудзь і мае працу, чакае поўнае разарэньне.

Нашы справы ў Турэччыне.

Галава савецкай дэлегацыі ў Турэччыне т. Ганецкі падаў Рэфэтпашы ноту з вымаганьнем перадачы будынку расейскага пасольства ў Перы, храма Сьв. Мікалая на Харбіс і летняй дачы пасольства на Васфоры ў Буюк-Дэры.

„Расейскі" фашызм у Канстантынопалі.

У Канстантынопалі з'арганізаваўся аддзел «русского ополчения фашизма», які выдаў адозву пад назваю «Всем, идущим к нам».

Розныя весткі

Дзеля вырашэньня рэпарацыйнага пытаньня

ПАРЫЖ, 25-12. Выканаўчы камітэт францускай камуністычнай партыі пастанавіў паслаць у Нямеччыну 7-га студзеня дэлегацыю з прадстаўнікаў усіх фракцыяў і партыяў для абгаворанья супольна з нямецкімі камуністамі пытаньняў, зьвязаных з маючымі быць рашэньнямі парыскай канфэрэнцыі па пытаньню аб рэпарацыях.

Белыя ліквідуюцца.

Як паведамляюць парыскія «Последния Новости», расейская дыплёматычная місія ў Баўгарыі ліквідуецца з 1-га студзеня 1923 г. Гэта зьявілася для місіі нечаканай навіною.

Братэрская дапамога беспрацоўным.

ТЫФЛІС, 25-12. Саюз кажэўнікаў Арменіі паслаў 600.000 000 руб. беспрацоўным кажэўнікам Баўгарыі.

Х-ты Усерасейскі Зьезд Саветаў.

Саюз Савецкіх Рэспублік

Даклад т. Сталіна.

МАСКВА, 26-12. На ранішнім пасяджэньні Зьезду Саветаў т. Сталін зрабіў даклад аб Саюзе Сацыялістычных Рэспублік:

Вялікая патрэба адзінства.

Існуючая сувязь паміж Савецкімі рэспублікамі на асновах дагавораў аказалася малай. Насьпела патрэбнасьць болей цеснага аб'яднаньня ў адзіную саюзную дзяржаву. Гэтага вымагае наша эканамічнае і міжнароднае становішча. Наш вайсковы фронт павінен быць абсалютна адзіным. Палітычная абстаноўка строга вымагае адзінства таксама на фронце замежнага гандлю.

Дзеля мірнага будаўніцтва злучнасьць неабходна.

Злучнасьць паміж Савецкімі рэспублікамі галоўным чынам патрэбна цяпер, калі Савецкая Расея пераходзіць на мірнае будаўніцтва. Капіталістычны лад, збудаваны на эксплёатацыі пралетарыяту і ўгнячэньні нацыянальнасьцяў прыводзіць дзяржавы да развалу на нацыянальныя складныя часткі. Сацыялістычныя Савецкія рэспублікі наадварот выяўляюць вялікі ўзрост таварыскасьці паміж працоўнымі розных нацыянальнасьцяў. На фэдэрацыі Савецкіх рэспублік братэрскі злучаны 50 розных нацыянальнасьцяў, аднагалосна выказаўшых пажаданьне зьліцца ў адну саюзную дзяржаву.

Чатыры сац. рэспублікі ў адну сувязь.

Маюць быць злучаны 4 сацыялістычныя рэспублікі: РСФСР, УССР, Беларусь і Закаўкаская фэдэрацыя рэспублік. Рэспублікі Карэзма, Бухара застаецца пакуль што па-за межамі аб'яднаньня, бо яны зьяўляюцца рэспублікамі народнымі, але не сацыялістычнымі. Калі гэтыя рэспублікі разаўюцца ў сацыялістычныя, яны ўвойдуць у склад Саюзу.

Агульна-законадаўчы органы

Маюць быць створаны агульнасаюзныя законадаўчыя органы. Камісарыяты: вайсковы, марскі, заграніччных спраў, унешторг, шляхаў, пачтэль у кожнай рэспубліцы будуць зусім скасаваны. Камісарыяты фінансаў, харчоў, працы, народнай гаспадаркі, рабкрын будуць існаваць у кожнай рэспубліцы, але будуць падчыняцца дырэктывам належных Камісарыятаў Саюзу рэспублік. Рэшта Камісарыятаў астаюцца самастойнымі і будуць кіравацца пастановамі сваіх ЦВК-аў і Саўнаркомаў.

Праэкт рэзалюцыі.

Дакладчык абвяшчае праэкт рэзалюцыі: прызнаць своечасным аб'яднаньне Савецкіх рэспублік—Саюз Сац. Сав. Рэспублік. У аснову аб'яднаньня палажыць прынцып дабрахвотнасьці, роўных правоў рэспублік і захаваньня за кожнай з іх правоў свабоднага выхаду з Саюзу. Дапаручыць дэлегацыі Зьезду апрацаваць разам з дэлегацыямі іншых рэспублік дэкляарацыю стварэньня Саюзу таксама на ўмовах уваходжаньня РСФСР у Саюз рэспублік. Праэкт дагавору падаць на згоду ЦВК, у асобе яго прэзыдыуму. Упаўнамочыць дэлегацыю ў аснове адобраных УВК-ам умоваў заключыць умовы ад імя РСФСР з рэштаю Савецкімі рэспублікамі. Умовы падаць на зацьверджаньне першага Зьезду Саюзу рэспублік.

Даклад т. Сталіна выклікаў гучныя воплескі. Усе паўсталі і заспявалі Інтэрнацыянал.

Фіунэ ад імя УССР, Мусабекаў ад імя злучаных Закаўкаскіх рэспублік, а таксама ад Азэрбейджану, Цхакая ад імя Грузіі, Лукашын ад імя Арменіі, Чарвякоў ад імя Беларусі падтрымліваюць Саюз Сав. Рэспублік.

У Савецкай Фэдэрацыі.

Школьны падатак.

ТЫФЛІС, 25-12. Савет Народных Камісараў Грузіі заснаваў школьны падатак, які ўносіцца ў пачатку кожнага году ўсімі грамадзянамі. Ад падатку вызваляюцца чырвонаармейцы, члены прафэсыянальных саюзаў, атрымліваючыя пэнсыю да 6-га разраду, беспрацоўныя, сяляне, якія вызвалены ад харчовага падатку, асобы, якія знаходзяцца на сацыяльным утрыманьні. На 23 год падатак заснован ад аднаго да трох рублёў золатам на чалавека.

Сельска-гаспадарчыя курсы.

ВАЛОГДА, 25-12. У 19 пунктах губэрні арганізоўваюцца кароткатэрміновыя сельска-гаспадарчыя курсы па паляводзтву, жывёлаводзтву, каапэрацыі і інш.

Беспрацоўе ў РСФСР.

МАСКВА, 26-12. Агульны лік беспрацоўных па ўсіх губэрскіх гарадох РСФСР дасягаў на 1-е сьнежня 347.162 чалавек, мужчын—143.423 кабет—171.164, падросткаў—32.575.

У Маскве на 1-е сьнежня налічвалася 50363 чалавек беспрацоўных, у Пецярбургу —71.373.

Суд над ворагамі Савецкай улады.

МОСКВА, 26-12. 28-га сьнежня ў судзебнай калегіі Рэвалюцыйнага Трыбуналу пачнецца разгляд справы па абвінаваньню былога князя Ухтомскага і двох яго спадручнікаў Беленкова і Верхоўскага ў падрыхтоўцы паўстаньня супроць Савецкай улады ў 1919 і 1921 гадох.

Саюз гораду з вёскай і вясковае настаўніцтва.

Пры цяперашняй палітычнай каньюктуры, калі становішча Савецкай Фэдэрацыі з кожным днём узмацняецца разам з узмацняючымся ўсясьветным рэвалюцыйным рухам, калі ў працівавагу гэтаму міжнародны капітал напружвае апошнюю сілу дзеля ўтрыманьня клясавай гэгэмоніі і эксплёатацыі працоўных масаў,—Савецкая Фэдэрацыя, як авангард рэвалюцыйнага руху, павінна мацней стаць на грунт творчай працы, павінна яскравей падкрэсьліць заваёвы Акцябрскай рэвалюцыі для прыклада і славы перад усясьветным пралетарыятам, для пагрозы—перад міжнароднай буржуазіяй. Савецкая Беларусь толькі апошнія два гады аддалася творчай працы. Зруйнаваная дашчэнту імпэрыялістычнай і грамадзянскай вайной, яна адчувае матар'яльны крызіс. Толькі калектыўная праца працоўных масаў гораду і вёскі можа зьліквідаць дрэннае матар'яльнае становішча Беларусі. Лёзунг—саюз гораду і вёскі, салідарнасьць вясковага селяніна з гарадзкім рабочым, лёзунг, выкінуты камуністычнай партыяй для аб'яднаньня працоўных масаў у барацьбе за клясавую гэгэмонію, лёзунг, гэтак шчыра падтрыманы рабочымі і сялянамі ў дні Акцябрскай рэвалюцыі і на далейшым працягу рэвалюцыйнага змаганьня за дыктатуру, лёзунг гэты і цяпер павінен праводзіцца ў жыцьцё, калі трэба ліквідаваць гаспадарчую разруху і ідэёва ўзмацніць заваёвы рэвалюцыі. Прорвы паміж горадам і вёскай цяпер быць ня можа. Мы бачылі, як у рашучы момант вясковы селянін побач з гарадзкім рабочым у часы небясьпекі для рэвалюцыі змагаліся з Калчаком, Дэнікіным і інш.; бачылі, як і сяляне Беларусі змагаліся з «яснавяльможнымі» панамі, арганізуючы паўстаньні. З гэтага вывад, што клясавыя інтарэсы вясковай беднаты сходзіліся з інтарэсамі рабочых, што заваёвы Акцябрскай рэвалюцыі аднолькова дарагі і рабочаму і селяніну. Асабліва апошні Ўсебеларускі Зьезд Саветаў яскрава падкрэсьліў узаемную згоду інтарэсаў і праўдзівае, шчырае братэрства рабочых і сялян. Рабочыя і сяляне могуць толькі радавацца ўзаёмнай згодзе і спагаднасьці, якая панавала на працягу ўсёй працы Зьезду паміж прадстаўнікамі гораду і вёскі. Рабочыя добра ведаюць, што трэба вёсцы, каб яна мела мажлівасьць наладзіць сваю гаспадарку, падняцца культурна ўгару. Па тых прамовах і прапазыцыях, якія ўносіліся рабочымі дзеля палепшаньня дабрабыту вёскі, здаецца, што гэта—не рабочыя, а сяляне: гэтак шчыра яны ставілі пытаньне аб вёсцы. Прадстаўнікі вёскі таксама з братэрскаю ўзаёмнасьцю спагадліва адносіліся да пытаньняў гораду. І калі ў цёмных кутках Беларусі сяляне яшчэ добра не зразумелі сваіх клясавых інтарэсаў, калі ў некаторых консэрватыўных вумах сялянства існуе быццам якаясь сацыяльная прорва паміж горадам і вёскай, дык у гэтым выпадку на помач сялянству павінна прыйсьці сьвядомае вясковае настаўніцтва. Апошні Ўсебеларускі Зьезд Саветаў спагадліва аднёсься да матар'яльнай праблемы настаўніцтва, вельмі рашуча прыняў цэлы шэраг рэзалюцый дзеля падняцьця асьветы. Калі да гэтага часу справа асьветы стаяла ў загоне і на яе ня было мажлівасьці зьвярнуць належнай увагі, дык цяпер, сягоньня народная асьвета стаіць перад намі ва ўвесь свой вялізарны рост, цяпер погляды ўсіх абярнуліся на фронт асьветы. Перад прадстаўнікамі асьветы, асабліва перад вясковым настаўніцтвам, пільная і пачэсная задача: уважліва сустрэць абернёныя на фронт асьветы погляды пралетарыяту, зьнішчыць цемру на вёсцы, зьнішчыць консэрватыўнасьць сялянскай ідэалёгіі, дапамагчы хутчэйшаму замацаваньню братэрскага саюзу вёскі з горадам. З гэтага часу вясковае настаўніцтва павінна заняць адпаведнае і паважнае месца ў справе будаўніцтва сацыялістычнай культуры, павінна зрабіцца змацняючым рычагом вёскі і гораду.

П. Зараніца.

Сельска-гаспадарчы крэдыт.

Гэтымі днямі Ўсерасейскі Цэнтральны Выканаўчы Камітэт і Рада Народных Камісараў РСФСР выдалі пастанову аб арганізацыі сельска-гаспадарчага крэдыту дзеля падняцьця сельскай гаспадаркі. Калі гэтая пастанова будзе праведзена ў жыцьцё, то яна будзе мець вялікае значэньне для расейскай вёскі. Трэба спадзявацца што нешта падобнае будзе ўтворана і у нас на Беларусі і што наш Беларускі Камісарыят Земляробства, як установа найбольш зацікаўленая і найбольш блізкая да справы сельскай гаспадаркі, апрацуе праэкт адпаведнага дэкрэту, згоднага з мяйсцовымі асаблівасьцямі нашага краю і ўнясе яго на разгляд ЦВК і Рады Наркомаў Беларусі.

Дэкрэт УЦВК і РНК РСФСР у пачатку зазначае, што пасьля адбіцьця ўсіх белагвардзейскіх нападаў Савецкая ўлада сучасным сваім заданьнем лічыць: „замацаваньне народнай гаспадаркі і перш за ўсё—аднаўленьне і хутчэйшае разьвіцьцё сельскай гаспадаркі; ім жыве асноўная маса жыхарства РСФСР—сялянства; ад яго залежыць і далейшае разьвіцьцё прамысловасьці.

Дзеля гэтага пры УЦВК арганізуецца „Камітэт дапамогі сельскай гаспадарцы і сельска-гаспадарчай прамысловасьці.» Старшынёю Камітэту зьяўляецца Старшыня УЦВК, а намесьнікам яго—Нарком Земляробства. У склад Камітэту ўваходзяць прадстаўнікі Наркамзема (2), Наркамфіна (2), Дзярж. Банку (2), ад сялян-сяброў УЦВК (2), і па аднаму прадстаўніку ад Усерас. Ц. Рады Праф. Саюз., Выш. Рады Народн. Гас., Наркам. харч. спр., Каміс. зям. гандлю, Фэдэр. К-ту па зям. справ., Ц. Сялянск. Сэкцыі, Цэнтрасаюзу, Сельскасаюзу, Усерас. Каапэрат. Банку, Пятроўскай Сельска Гасп. Акад. і асобна назначаемыя сябры.

Гэты камітэт кіруе справаю сельска-гаспадарчага крэдыту па ўсёй РСФСР. Губэрскія і раёнfamous таварыствы сельска-гаспадарчага крэдыту заснаўваюцца органамі Дзяржаўнага Банку, Наркамзему, Каапэрацыйнага Банку, іншымі мяйсцовымі дзяржавамі, каапэрацыйнымі і грамадзянскімі арганізацыямі, а таксама і прыватнымі асобамі. Капітал таварыстваў складаецца з паёў закладчыкаў і сялянскіх паёў.

Дзеля таго, каб аблягчыць уступленьне ў таварыствы сялянам з нявельмі вялікаю гаспадаркаю (якія найболей маюць патрэбу ў пазычках за сходны процант) і такім чынам прыцягнуць да ўдзелу ў таварыстве самыя шырокія народныя масы, велічыня сялянскага паю ўстаноўлена ня вышэй, як у $^{1}/_{10}$ часьць паю закладчыкаў, прычым уласнікі сялянскіх паёў маюць права голасу ў справах таварыства па ліку маючыхся паёў.

Уласьнікам сялянскіх паёў пры вядзеньні самастойнай гаспадаркі, даюцца яшчэ далейшыя льготы. Яны карыстаюцца: а) правам адцяжкі ў здачы харчовага падатку на тэрмін да 6 месяцаў пад заклад маючыхся паёў, б) забясьпечаным ад ураду даходам у працягу першых 2-х гадоў існаваньня таварыства ня менш 3 проц. па курсу золата*); в) пяршынством у справе атрыманьня пазычкі і г) пяршынством у атрыманьні назад сваіх укладаў пры ліквідацыі таварыства. Уклады могуць рабіцца ня толькі грашмі, але таксама таварамі і харчамі. Уклады таварыства могуць быць сканфіскаваны толькі па судоваму прыгавору. Ніякая дзяржаўная ўстанова, апрача суду, ня мае права рабіць таго ці іншага распараджэньня аб укладах таварыства.

Капітал, сабраны таварыствам сельска-гаспадарчага крэдыту,**) ідзе на падмогу сельскім гаспадаром праз даваньне ім пазычак (на куплю інвэнтара, скаціны, лепшага насеньня, штучных гнаёў, асушэньне балотаў і г. д.). Пазычкі даюцца пад невялікі процант на тэрмін ня больш 5 гадоў.

Такім чынам мы бачым, што Савецкая дзяржава робіць усё магчымае, каб запэўніць разьвіцьцё гэтых т-ваў сельска-гаспадарч. крэдыту. Калі яны пашыраюцца і замацуюцца, то яны адыграюць вялікую ролю ў справе падняцьця нашай сельскай гаспадаркі.

Агранам П. Карчонак.

*) Гэта значыць, што калі спачатку справы таварыства не дадуць прыбытку, то выплату працэнтаў па сялянскіх паёх урад бярэ на сябе.

**) З Дзяржаўнага банку праз аддзел сельска-гаспадарчага крэдыту банку на справу арганізацыі гэтых таварыстваў адпушчана 20 мільёнаў руб. золатам.

Харчовы падатак.

105 процантаў.

Збор харчпадатку ў гэтым годзе прайшоў з выключным посьпехам, пакідаючы ззаду ўсе ранейшыя гады. Па вестках на 10-е сьнежня па Р.С.Ф.С.Р. (без Украіны і Крыму) сабрана 257.538.000 пудоў харчпадатку ў пераводзе на жыта, альбо 104, 8 проц. заданьня.

Згодна закону, калі якая небудзь губэрня сабрала болей, чым з яе належыла, то гэты перабор застаецца на мейсцы і паступае ў распараджэньне губэрскага выканаўчага камітэту на пакрыцьцё мяйсцовых патрэб. Такіх перабораў па асобных губ. маецца 16.264.000 пудоў. Выключаючы іх з агульнай лічбы сабранага харчпадатку, выйдзе, што ў распараджэньне дзяржавы паступіла ня 104, 8 проц. але толькі 98 проц.

Посьле 10 га сьнежня паступіла яшчэ больш, як 5 мільёнаў пудоў, так што збор харчовага падатку можна лічыць скончаным і скончаным удачна.

Куды пакіраваць сродкі.*)

Яшчэ ў 1921 годзе зьвярнулі ўвагу на вясковую гаспадарку. Уся моц і ўсе сродкі былі пакіраваны на ўзмацаваньне дробных сялянскіх гаспадарак. За іх узяліся, як за цэнтр эканамічнай моцы краю. Былі створаны пасяўкомы, адчыняліся пракатныя пункты агранамічныя вучасткі, друкаваліся плякаты, кніжкі. Наогул многа пісалі, многа гаварылі і мала зрабілі. Усё гэта ўзьнялося раптам, а заціхла спаквала. Пасяўкомы заснулі на яравым палетку ў веснавую пару 1921 г., пракатныя пункты распраданы кіраўніцтвам савецкіх гаспадарак агулам і паштучна; агранамічныя вучасткі завялі свае гаспадаркі, плякаты і газэты пакручаны на цыгаркі. А культура так і не зачапіла дробных вясковых гаспадарак. Сяляне прыаралі патроху зямелькі ад маёнткаў, нажалі лішні снапок жыта і пачалі гнаць самагонку. Гэта „прамысловасьць“ у сельскіх гаспадарках дужа пашырылася, але ж на гэтай «прамысловасьці» мы не адбудуем дабрабыту працоўнага сялянства, а з ім дабрабыту ўсяго краю.

Кірунак быў узяты добры, і ніхто ня будзе спрачацца, што толькі падняцьцем культуры можна павялічыць прыбытых у сельскай гаспадарцы, але ж практыка мінулага ўздымае пытаньне—куды мы павінны кінуць нашы сродкі і сілы, адкуль павінны пачаць уводзіць гэту культуру ў дробныя сялянскія гаспадаркі?

Праз савецкія гаспадаркі?

Яны яшчэ эканамічна слабы і ў прошлым паказалі сябе няздольнымі праваднікамі культуры.

Агранамічныя вучасткі?—аб іх зачапіліся, але не павалі[ліся]. Перш-на перш культуру іх трэба разглядаць у лупу, а па-другім—наш селянін ня мае звычаю цікавіцца навінамі у сельскай гаспадарцы. Ён яшчэ кланяецца цуду, а нашы агравучасткі цудаў ня твораць. Апрача таго, аграномы не змаглі зьвярнуць увагі сялянства на сваю культурную працу і ня маюць з імі зьвязку. Цяпер, калі мінаваць гэтых пасрэднікаў (саўхозы і агравучасткі) і ўзяцца за дробныя гаспадаркі агулам, дык у нас будзе малавата сродкаў і агранамічнай моцы, каб абхапіць сялянскія гаспадаркі цалкам і зрабіць які-небудзь культурны ўплыў.

Селянін наш ня вельмі рухавы. Ён вельмі туга адклікаецца на ўсякую справу. Яго трэба ўперад парушыць, а тады лягчэй будзе ім заўладаць.

Цяпер ёсьць ужо месцы паварушаныя. Гэта там, дзе пачалося землебудаўніцтва. Там сяляне пачынаюць будаваць свае гаспадаркі. Вось і трэба скарыстаць момант, каб гэта адбудова пачалася на культурны лад.

Яшчэ практыка да-ваеннага часу паказала, што ўсякія культурныя меры лягчэй за ўсё прывіваюцца ў мясцох землебудаўніцтва. Зразумела, гаспадарка пачынае адбудоўвацца. Зямля прыцягваецца да будынкаў, зьмяншаецца праца, зьяўляюцца лішкі часу, гуляшчыя рукі. Усё гэта можа быць накіравана на паляпшэньне гаспадаркі, Цяпер у мясцох землябудаўніцтва пры новай адбудове адчуваецца вялікі недахват у сродках. Улада мусіць даць дапамогу дробным гаспадаркам. Вось, трэба лічыць, што найлепш будзе пакіраваць гэту дапамогу ў мейсцы землебудаўніцтва і адсюль пачаць уводзіць культуру ў сельскай гаспадарцы. Мейсцы землебудаўніцтва павінны быць цэнтрам увагі.

А. К.

*) Друкуецца як спрэчны.

КАЛЯДЫ.

I. Скуль узяліся сьвяты?

Яшчэ у самыя сівыя часы мінуўшчыны людзі, у нагароду за шэрыя дні працы, адчувалі вялікую патрэбу ўладжываць сьвяты, абстаўленыя рознымі ўрачыстасьцямі і абраднасьцямі. У сьвяточныя дні людзі пpынасілі ахвяры сваім багом (розным сілам прыроды), маліліся ім, сьпявалі песьні, ладзілі гульні, лепей убіраліся, смачней, як звычайна, елі і пілі, стараючыся прыдаваць свайму жыцьцю, хоць на кароткі час, прыемную афарбоўку.

Але бяз дай прычыны сьвяткаваць нельга было, дык людзі сьвяткавалі ў чэсьць багоў, пад апекай якіх, паводлуг іх поглядаў, яны жылі.

II. Хто былі багамі?

Людзі даўней, не разумеючы законаў прыроды,—бо навукі ніякай яшчэ ня было,—багатварылі прыроду ва ўсіх яе зьявішчах, пачынаючы ад расьлін, дрэваў, жывёлін, дажджу, ветру і канчаючы нябеснымі сьвяціламі—зоркі, месяц і сонца.

Людзі багатварылі тыя сілы, якія прыносілі ім карысьць, якія паляпшалі іх дабрабыт.

Кожны бог меў свой дзень, сваё сьвята. Багоў было шмат, і іх ушаноўвалі ўрачыстасьцямі паводле заслугаў і ўплываў, якія яны мелі на людзкое жыцьцё.

III. Культ бога-сонца.

З разьвіцьцём хлебаробства на зямлі вышэй усіх багоў стаў бог-сонца, ад якога залежыў ураджай.

У кожнага народу, у кожнага племя бог-сонца меў сваю асабістую назву, свае асабістыя малітвы, песьні і абраднасьці. Але пакланеньне сонцу на ўсім сьвеце было аднолькова сільнае. Людзі пільна цікавалі за сонцам у працягу яго гадавога кругу. Уплывы яго на ўсё акружаючае і зьмены ў прыродзе,—як восень, зіма, вясна і лета,—стварылі тыя хлебаробскія сьвяты, якія сьвяткуюцца прыблізна ў адзін час ва ўсіх народаў розных вер пад рознымі назвамі.

IV. Культ продкаў.

Побач з багатвараньнем вечных сіл прыроды, людзі багатварылі і сваіх дзядоў. Людзі верылі, што душы памёршых, як і сілы прыроды, ім дапамагаюць. Дзеля гэтага пры сьвяткаваньнях не забывалі і нябожчыкаў, якім таксама прынасілі ахвяры і стараліся ўлагодзіць рознымі прымітыўнымі пачастункамі—ядой.

Такое ідалапаклонства цягнулася паміж усімі народамі зямлі тысячалецьцямі і не перастала існаваць і па сягонешні дзень, хаця пералілося ўжо даўно ў новыя формы, пад назвамі новых рэлігіяў, як жыдоўскае, хрысьціянскае, магамэтанскае і г. д.

V. Хрысьціянства—тое самае ранейшае ідалапаклонства.

У хрысьціянскай рэлігіі, як ва ўсіх іншых, ня толькі ўнутраны сэнс веры, але і ўсе ўзьверхнія абраднасьці засталіся, так званыя, паганскія. Культ сонца пратварыўся ў культ Хрыста. Хрысьціянскія гадавыя сьвяты—тыя самыя паганскія сьвяты, толькі пад новымі назвамі. Яшчэ болей цікава тое, што, так званае, «ражство Хрыста», як раз прытасавана да таго часу, калі паводлуг старых забабонаў нарадзіўся бог-сонца—гэта на каляды, калі сонца пасьля заканчэньня гадавога кругу зноў падымаецца ўверх (нібы нараджаецца) і дні пачынаюць павялічвацца.

VI. Сьвяткаваньне каляд.

Каляды пачынаюцца ў дзень перад ражством Хрыста-сонца і цягнуцца да 5 студзеня.

Каляды (festum Calendarum), паводлуг досьледаў праф. Весялоўскага, носяць у сябе сьляды сьвяткаваньня бога Дыоніса і іншых багоў рымска-грэцкіх. Гэта,—як мы ўжо вышэй гаварылі,—той час году, калі сонца нібы-то раджаецца і пачынае зноў расьці ўверх, у чэсьць чаго ладзіліся вялікія сьвяты.

Калядамі пачынаецца новы гадавы *каляндар*.

І як мог наш хлебароб у гэты час не сьвяткаваць! Гэта-ж най даўжэйшы час яго адпачынку пасьля вялікай працы ад раньняй вясны да позьняй восені. Да гэтага часу селянін пасьпеў змалаціць і ўпарадкаваць збожжа, адкарміць на яду парсюкоў і карыстацца пладамі сваёй мазольнай працы.

«Прыйшлі калядкі — бліны ды аладкі»,—кажа вясковы беларус.

У кожнай драбніцы калядных абраднасьцяў відаць, што гэта чыста земляробскае сьвята. Пры першай куцьці, калі вячэра ўрачыста расстаўлена на стале, гаспадар цэрамоніяльна падыймаецца са стала і запрашае «сьвятых дзядоў» куцьцю есьці, каб яны яму памаглі ў гаспадарцы. Ён зьвяртаецца нават да мароза, як да бога, са словамі:

«Мароз, мароз, хадзі куцьцю есьці! Каб ты не марозіў ячменю, пшаніцы, гароху, сачавіцы, грэчкі і ўсяго, што мне бог судзіць насеяць».

Гэтыя клопаты аб гаспадарцы апяваюцца ва ўсіх калядных песьнях, варожбах і гульнях.

Гэтыя песьні і абраднасьці аддаюць глыбокай старасьветчынай і захавалі ў сябе багата сьвежай паэтычнасьці і мастацкай вобразнасьці. Дацзэмо прыклад калядна-шчадроўскай песьні:

Стаіць сьвятліца нова зрублёна.
У тэй сьвятліцы чатыры ваконцы:
У першым акенцы — ды яснае сонца,
У другім акенцы—ды ясны месяц,
У трэцім акенцы — ды дробныя зьвёзды,
У чацьвёртым акенцы—ды цёмная хмарка.
Ясна сонца—то жонка яго,
Ясны месяц—то сам гаспадар,
Што дробныя зьвёзды—то дзет-

Кожная школа, кожная вёска, кожны сельсавет і валвыканкам Савецкай Беларусі, кожны каапэратыў, кожная культурна-асьветная установа павінны у 1923 г. мець нашу газэту і актыўна яе падтрымліваць.

Друкаванае слова яднае людзей у адну цэльную грамаду, дзе людзі захопліваюцца аднымі ідэямі, аднымі марамі і чарпаюць энэргію да новага будаўніцтва.

ВЕСТКІ З МЕСЦ.

Беларускі куток.

(в. Кленік, Верхменскае вол. Ігуменскага павету).

Началася навуковая праца ў школах.

Школы ўсе беларускія, навучэньне па-беларуску.

Зроблен вялікі крок к адраджэньню беларускае культуры на вёсках; сялянскія дзеці цяпер свабодна могуць вучыцца на роднай мове, ніхто ня скажа, што гэта брыдка, што гэта псуюць дзяцей, выкладаючы навукі па-беларуску, бо гэта так павінна-б было быць ужо даўно, з самага нараджэньня Савецкай улады.

А ня так даўно, у пазалеташнім годзе, адчыненьне ў нашай вёсцы беларускай школы прышлося вынесьці і перайсьці праз розныя нападкі з усіх бакоў, нават адпаведных працаўнікоў. Дзеля выкладаньня навукі на роднай мове прышлося пісаць прыгавар, скрапляць подпісамі жадаючых яе сялян, лазіць па аддзелах і енчыць аб дапамозе. Але, ня гледзячы на розныя перашкоды, школа была адчынена ў імя даравітага песьняра Беларусі З. Бядулі і істнуе да гэтага часу. Кожны год у ёй вучыцца каля сотні сялянскіх дзяцей, каторыя ў канцы вучэбнага году добра ўмеюць чытаць і пісаць па-беларуску. Гэтая школа, у час яе адчыненьня, з боку некаторых сялян сустрэла дрэнныя адносіны, але потым сваёй упартай навуковай працай перамагла ўсё.

І сялянскія дзеці ўже ідуць з радасьцю, а жыхарства ў гутарках сваіх з сялянамі другіх вёсак падкрэсьлівають неабходнасьць у нас на Беларусі тэлькі беларускіх школ, якім згаджаюцца памагаць ахвотна.

У выніках прыхільнасьці да школ, да адукацыі дзяцей на роднай мове, —сялянства на сходцы пастанавіла ўзяць на свае сродкі, у раёне сваёй Рады; 1 школу цалкам і 2 з дапамогай дзяржавы. І вось, сялянства ня лічыцца ні з чым: ні з тым, што навучэньне ў школах пачалося позна, ні з тым, што ўсе дзеці ня зьмесьцяцца ў школы—ахвотна дае хлеб настаўнікам, ня лічачы наём кватэр, купляе сваім дзецям кніжкі, рэжуць і вывозяць належны лік дроў для школ, абы толькі школы былі.

З кожным часам у нашай вёсцы ўзрастае лік сьвядомых беларусаў, праходзячых праз чыстую ваду беларускай культуры, і неўзабаве ўся моладзь вёскі будзе дастойным грамадзянствам Сав. Беларусі ў яе палітычна-культурным будаўніцтве.

М. Нікановіч.

Савецкая гаспадарка „Бярэзін“.

(Ігуменскі павет).

Савецкая гаспадарка займае 300 дзесяцін пахаты і сенажаці. Рабочых—25 чалавек.

Пры савецкай гаспадарцы ёсьць школа, добра абстаўленая, у якой навучаецца 27 дзяцей рабочых савецкай гаспадаркі.

Ёсьць добра абсталёваны на сродкі савецкай гаспадаркі клюб, у якім для рабочых ставяцца спэктаклі.

З кватэрным пытаньнем справа стаіць кепска. Кватэры рабочых сырыя, шкла ў вокнах няма. Адміністрацыя павінна зараз жа зьвярнуць на гэта сваю ўвагу і прыняць належныя меры.

Забыты дзіцячы дом.

(Самахвалавіцкая вол., Менскага пав.).

У савецкай гаспадарцы «Аннопаль» Самахвалавіцкай вол. ёсьць дзіцячы дом Гарадзкога Аддзелу Народнай асьветы, аб істнаваньні якога апошні, мусіць, забыўся. У дзіцячым доме знаходзіцца 85 дзяцей. Дзеці жывуць у немагчыма кепскіх умовах. Памяшканьне не ацяпляецца, усюды бруд. На адным ложку сьпяць па 2—3 дзяцей. Бадай усе дзеці хворыя ад розных балячак, а лякарстваў няма. Дзеці бадай усе босыя. У некатарых няма бялізны. Дзеці ходзяць у нейкім рыззі. Харчаваньне кепскае. Вучэбных пасобіяў, цэтрадзяў, карандашоў няма. Займаюцца з дзяцьмі па некалькі гадзін у дзень, рэшту часу дзеці карыстаюць па сваёй ахвоце.

Аб забытым дзіцячым доме трэба ўспомніць Гар Аддзелу Нар. Асьветы, бо сяляне па-свойму тлумачаць гэткія адносіны к дому.

Б. С.

Аграномы адгукніцеся

(Лагойская вол., Барысаўскага пав.).

Сельская гаспадарка ў воласьці вядзецца прымітыўным дзядоўскім спосабам. Нязьменнае трохпольле, адсутнасьць барацьбы са шкоднікамі палёў, адсутнасьць травасеяньня і г. д. Агранамічнай дапамогі сялянства ня бачыць. Аграном, праўда, у воласьці ёсьць, але працы яго ня відаць. Няма ні гутарак па сельскай гаспадарцы, ні лекцыяў. У адной вёсцы сяляне скардзяцца, што нічому карыснаму ад агранома яны навучыцца ня могуць. А між тым можна было б што колечы зрабіць у гэтым напрамку. Калі не на практыцы, дык гутаркамі можна было б накіраваць сялянства на больш інтэнсыўны спосаб вядзеньня сельскай гаспадаркі.

Агульна-грамадзянскі падатак.

(Мазырскі павет).

Началася праца па збору агульна-грамадзянскага падатку. Сума падатку па гораду— 3.086.525 руб. (граш. зн. 1922 г.). Пакуль атрымана па гораду 775.525 руб., што складае 25 проц. заданьня.

Сплаў.

(Мазырскі павет).

За мінулую навігацыю па р. Прыпяці Захадалесам сплаўлена 700000 куб. фут. лясных матар'ялаў і 3184 саж. дроў. Першы раз за 5 гадоў заданьне па сплаву выканана поўнасьцю.

Збор падворнага падатку.

(Койданаўск. вол., Менск. пав.).

Збор грашовага падворнага падатку па Койданаўскай вол. праходзе здавальняюча. Зараз выканана ўжо 60 проц падатку, ёсьць надзея, што хутка будзе сабран увесь падатак.

Агульна-грамадзянскага падатку па м. Койданава выканана да тэрміну 80 проц., сельскія саветы воласьці таксама пачалі адшуканьне агульна-грамадзянскага падатку.

Б.

Суд за зямлю.

(Менскі пав. Астр.-Гарадзецкая вол.).

Нядаўна ў Народным Судзе 2 вучастку Менск. пав. разглядалася справа сялян Брацкага сельсавету, якія абвінавачваліся за самавольны захват зямлі з маёнтку графа Тышкевіча. Што быў за самавольны захват,—невядома, вядома толькі, што з Астр.-Гарадзецк. Валземаддз. была дана вышэйпамянёным грамадзянам паперка на дазвол пахаць гэтую зямлю.

Суд-жа якраз і не зьвярнуў на гэта ўвагі і засудзіў сялян, як самавольных захватчыкаў.

Надта няпрыемна было слухаць, калі вышаўшае з залі суда грамадзянства, якому прысудзілі заплаціць штраф, стала жаліцца, што заплаціўшы харчовы падатак, прыходзіцца плаціць яшчэ нейкі штраф.

А. М.

Бібліаграфія.

„Безбожник“.

З 21 га сьнежня ў Маскве пачала выходзіць новая антырэлігійная газэта пад назваю „Безбожник“. Газэта носіць папулярна-агітацыйны характар.

У перадавым праграмным артыкуле «Рэлігія—опіум для народу» газэта кажа:

«Многа будзем гаварыць аб тым, скуль вышла рэлігія. Чытач з гэтых артыкулаў спазнае, што ніякіх цудаў у рэлігіях няма, што ўсе яны вышлі з зямлі, з грамадзянства. І ўсе яны служаць сродкам багатых, пануючых клясаў для ўгняценьня працоўных“.

„Чым мацней улада капіталістаў, тым болей папы і рабіны, муллы і ксяндзы вдурманіваюць галовы працоўных“.

„Навука—во што зьнішчыць рэлігійны опіум, дурманючую атруту».

„Навука—во што вызваліць працоўных ад цемры і забабонаў і ад улады папоўскіх чар“.

Газэта складаецца з розных адзелаў, у якіх высьвятляецца сучаснае жыцьцё духоўнікаў, іхнія фальшы, барацьба проціў рэлігіі па вёсках і гарадох.

Апрача гэтага зьмешчан папулярны артыкул праф. П. Л. Флер ва пад назваю „Старая і новая навука“, дзе тлумачыцца аб тым, скуль зьявілася рэлігія, забабоны і г. д.

Зьмешчаны ў газэце вельмі цікавы артыкул „Заклинание неба“, у якім даказана, што ўсе рэлігіі, уключаючы і веры дзікароў, падобны адны да адных. Пры гэтым дадзены малюнкі, дзе веручыя просяць неба аб дожджу. Рэлігійныя царамоніі, што відаць з малюнкаў, як у паганскіх верах, так і ў хрысьціянскай, падобны адны да адных.

Часопісь «Безбожник» робіць вельмі добрае ўражаньне. Толькі такім чынам трэба змагацца з рэлігійнымі забабонамі па вёсках і гарадох.

Жадаем „Безбожнику“ посьпеху ў сваёй вялікай культурнай справе. Жадаем распаўсюджаньня гэтай газэты па ўсіх кутках РСФСР.

Тут на Беларусі таксама патрэбны такія органы антырэлігійнага, папулярна-агітацыйнага характару. Калі ўжо ня ў выглядзе газэты, дык па намся невялічкімі кніжачкамі, якія неабходна друкаваць і распаўсюджываць па вёсках.

З. Б.

Крапіва.

Не цягнусь я за Чаротам,
Не раўня Ясакару,
А расту сабе пад плотам
Ціха, покуль не памру.
Я у савецкім агародзе
Толькі марная трава,
А якая?—сьмех ды годзе:
Я—пякучка-крапіва.
Я расту вось тут, пад плотам;
І хоць сёлета ўзышла,
А ўжо многім абармотам
Рукі-ногі папякла.
Хто палез за агуркамі,
Хай той носіць пухіры—
Мяне голымі рукамі
Асьцярожна, брат, бяры!
Хто сустрэўся ўжо са мною
Ды панюхаў раз ці два,
Дык той ведае, хто ўжо я—
Я—пякучка-крапіва.

16—XII—22 г. *Крапіва.*

ПА МЕНСКУ.

К зімовым канікулам.

У адмену ранейшай пастановы Народнага Камісарыяту Асьветы зімовыя канікулы для ўсіх школ Сацвыху Беларусі засноўваюцца з 6-га па 15 е студзеня.

Барацьба з п'янствам.

Гарадзкім Аддз. Аховы Здароўя супольна з Культаддзелам Савету Прафэсыянальных Саюзаў Беларусі апрацован плян па правядзеньню ў Менску барацьбы з п'янствам. З 27 па 30-е сьнежня ў розных прадпрыёмствах, майстэрнях і клюбах дактарамі будзе прачытана каля 11-ці лекцыяў на тэму: «Барацьба з алкагалізмам і сацыяльнымі хваробамі». К правядзеньню кампаніі прыцягваюцца прафэсыянальныя арганізацыі.

Грашовая замена працоўна-фурманачнага падатку.

З прычыны таго, што шмат хто ўхіляецца ад плацяжу грашовай замены працоўна-фурманачнага падатку, Наркамфін пачаў правядзеньне кампаніі па прымусовому збору яго.

Пачтовая скрынка

Вітабск. Алесі Гаротнай. Ваш артыкул аб абрусіцельнай працы папоў на Вітабшчыне ўстарэлы і дзеля гэтага ня можа быць надрукованым Другі ж артыкул—аб лекцыі Зарэцкага—друкаваўся ў нумары 232 (637) ад 20-га кастрычніка г.г.

кі яго,
Што цёмная хмарка—то жыта яго.

Калядаваньне па вёсках цягнецца праз увесь калядны час. Адбываюцца гульні, вечарынкі і г. д.

Багаты цыкль каляднага скамарошаньня цяпер ужо адпаў. Яшчэ ў палове мінулага веку ў нас, на Беларусі, калядныя прадстаўленьні адбываліся ў поўным блеску. Вандруючы народны тэатр у масках з бяросты, з тварамі, вымазанымі сажай, у вываручаных шэрсьцю наверх кажухох хадзілі ад хаты да хаты з казою, з мядзьведзем, з жураўлём, з кабылай і г. д.

Гэта гульні стварыліся пад уплывам, так званай, старай паганскай веры.

Новае хрысьціянскае ідалапаклонства дадавала да гэтага і свой тавар: хаджэньне з зьвяздою і батлейку.

VII. Сучаснае становішча каляднага сьветкаваньня

Сучаснае становішча гэтага сьвята такое самае, як становішча іншых гадавых рэлігійных сьвят. Савецкая ўлада не забараняе іх сьветкаваць, нават вызваляе ад працы служачых установаў на ўсялякія сьвяточныя дні. Савецкая ўлада змагаецца проціў рэлігійных забабонаў ня фізычнай сілай, а праз агітацыю, праз папулярна-навуковыя лекцыі, спэцыяльную антырэлігійную літэратуру і г. д.

Але у большасьці такія высьвятленьні рэлігійных спраў мае мейсца па гарадох. Па вёсках у некаторых глухіх кутках папы яшчэ знаходзяцца ў поўнай сваёй уладзе.

Разьвіцьцё самагонкі па вёсках яшчэ болей згушчае атрутныя хмары калядніканьня. Тут трэба заўчас прыняць меры, каб выкарыстаць гэтае сьвята не на ўзмацаваньне цёмных забабонаў, а наадварот—на культурна асьветную справу.

Пабачым, як рыхтуецца да каляд расейскі Камсамол.

VIII. Камсамольскае Ражство

Камуністычны Саюз Моладзі шыкуе на каляды свае камсамольскія сьняткі. Гэтыя сьняткі павінны будуць наглядна паказаць паганскую прыроду хрысьціянскага Ражства.

Па гарадох будуць наладжаны «камсамольскія карнавалы» са сьпевамі, музыкай, скокамі і гульнямі. Маладыя каляднікі пройдуць у касьцюмах старасьвецкіх багоў часоў паганшчыны, стварыўшых абраз дахрысьціянскага Ісуса, выасабляючых сабой сонца і разьвіцьцё вытворчых сіл прыроды наогул. Агітатары і прапагандысты ў вопратках старасьвецкіх чараўнікоў будуць на людных пляцох выступаць з прамовамі, будуць тлумачыць дахрысьціянскія элементы і эканамічныя прычыны калядных сьветкаваньняў.

У камсамольскія прадстаўленьні маюць быць уведзены і бытавыя матывы і палітычная сатыра*). Антанта, Калчак, Дэнікін, кулак, пан, цяперашні нэпман, калядны гусь, парасёнак і г. д.—пройдуць у камсамольскім карнавале ўвабраныя ў спэцыяльных вопратках і масках.

Групы камсамольцаў па вуліцах, а дзе і па кватэрах, з чырвонай гвяздой будуць апяваць і славіць Савецкую ўладу. У дзіцячых дамох будуць наладжаны камсамольскія ёлкі. Карнавал закончыцца ўвечары шэствіямі з факеламі, фэерверкам і спаленьнем балваноў-бажышчаў, зусім непатрэбных працоўнаму люду.

Расейскі Камсамол мае надаць гэтаму сьвяту характар ня жарту, а сур'ёзнага навучаньня. Ужо цяпер гатовяцца тэзысы для агітатараў, пішуцца спэцыяльныя брашуры і лістоўкі, малююцца плякаты і рыхтуюцца кіно фільмы.

IX. Трэба і нам ладзіць савецкія каляды.

Цікава, як рыхтуецца наш Камсамол да калядаў?

Як рыхтуюцца выкарыстаць каляды нашыя тэатры?

Як маюць сьветкаваць Ражство ў нашых дзіцячых дамох, школах і г.д.?

Ня будзем загадзя судзіць. Магчыма, што ў Менску будзе ня горш, чымся па гарадох Р. С. Ф. С. Р.

Ды калі нават ня будуць зроблены з такім шыкам,—таксама ня важна.

Нас цікавіць болей усяго вёска. Трэба, каб моладзь там што колечы наладзіла. Сьвяточныя вакацыі як раз дадуць магчымасьць гэта зрабіць. Моладзь з розных сярэдніх і вышэйшых школ разьедзецца па хатах заўчас. І мы спадзяемся, што гэта моладзь патраціць выкарыстаць сьвяточныя дні на культурна-асьветную справу па вёсках.

Няхай моладзь едзе туды падгатоўленая для выступленьня з лекцыямі, з агітацыйнымі прамовамі, з спэцыяльнай антырэлігійнай літэратурай і г. д..

Няхай моладзь ладзіць па вёсках спэктаклі, няхай добра паставіць там хаты-чытальні, няхай сее сьвядомасьць сярод гушчы народнай.

Моладзь можа выкарыстаць вельмі добра для культурна-асьветнай працы свой калядны адпачынак у родных вёсках.

Мы пэўны, што так і будзе.

З. Бядуля.

---

*) Цікава тое, што ў беларускай каляднай батлейцы ў свой час таксама была ўведзена сатыра, у якой высьмейваліся вядомыя тады асобы, як, напрыклад, «Вольскі—купец польскі», або «доктары, якія вымаюць душу без пары» і іншыя дабрадзеі. Толькі сатыра таго часу насіла не палітычны, а грамадзянска-абывательскі характар.

Нашу батлейку можна было-б выкарыстаць і цяпер для палітычнай сатыры, не батлейку з марыянэткамі, а з жывых людзей. Гэта, па водлуг думкі рэжысэра Бел. Дзярж. Акад. Тэатру, т. Міровіча, можна было выканаць вельмі арыгінальна і пекна.

З. Б.

АДКРЫТА ПАДПІСКА НА УСЕ ГАЗЭТЫ на СТУДЗЕНЬ М-Ц 1923 Г.

Умовы падпіскі на МЯСЦОВЫЯ ГАЗЭТЫ з дастаўкай і перасылкай:

	Звычайная	Льготная	
1. «Савецкая Беларусь»	1000 р.	600 р.	
2. «Звезда»	1200 „	700 „	Льготная падпіска на газэту „Звезда" з прылаж. „Бел. Деревня" прымаецца выключна ад сялян.
3. «Звезда» з прылаж. «Бел. Деревня» .	1400 „	1000 „	
4. «Векер»	1000 „	600 „	Выд. 3 разы на тыдзень
5. «Млот»	600 „	400 „	
6. «Красная Смена» .	—	100 „	„ 1 раз „
7. «Юный Пахарь» .	—	50 „	„ 2 разы на месяц
8. «Югэр Арбайтэр» .	—	50 „	

Розьнічная цана:

«Звезда» . . 60 р. ва нумар.
«Векер» . . . 50 „ „ „

Льготная падпіска прымаецца выключна ад рабочых арганізацыяў і членаў КПБ і КСМ.

Падпісчыкам, якія падпісную плату ўнясуць пасьля 31-га сьнежня, газэты за ранейшыя дні выдавацца ня будуць.

Умовы падпіскі на ЦЭНТРАЛЬНЫЯ ГАЗЭТЫ без дастаўкі:

«Изв. ВЦИК» . . 1500 р. «Труд» . 1500 р.
«Правда» . . . 1500 „ «Бедната» . 1200 р.
«Эканом. Жизнь» 1500 „ «Раб. Масква без прылажэн. 600 р. з прылажэньн. 1500 р.

ПАДПІСКА па азначаных у гэтай абвестцы пэнах **будзе прымацца тольні да 27-га сьнежня г. г.:** пасьля ж гэтага тэрміну падпіска будзе прымацца па розьнічнай цане.

Да ведамз падпісчыкаў ад паветаў, мястэч. і валас.: падпіска на цэнтральн. газэты прымаец. без дастаўкі.
Почтай цэнтр. газэты перасылацца ня будуць.

Розьнічная цана:

«Изв. ВЦИК» 80 р. ва 1 эк
«Правда» . . 75 „ „
«Экон. Жиз.» 75 „ „
«Труд» . 80 „ „
«Беднота» . 50 „ „

Падпіска прымаецца ў Менску ў Белтрэстдруку, Петрапаўлаўск,, 8, ва ўсіх гарадох, у аддзяленьнях Белтрэстдр. (быўш. Контрагэнцтва) і ва ўсіх поч.-т. кантора

Белтрэстдрук

даводзіць да ведама, што падпіска на цэнтральныя газэты з 28-га сьнежня г. г.

—— будзе прымацца па розьнічнай цане ——

з гарантыяй выдачы газэт з 1-га нумару за студзень м-ц,

а па падпіснай цане—з гарантыяй выдачы газэт з 4-га нумару за студзень м-ц.

Падпіска на усе газэты прымаецца у Белтрэстдруку з 10-ай гадзіны раніцы да 6-ай гадзіны вечару.

Белтрэстдрук.

Згубленыя:

— Пасьведч., выд. Глаўсанупрам аб адкамандыр. з ваен. служб. ва Унівэрсытэт, Сакалоўскага М. П., кв. 356.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Самахвалавіцкім Вал. Вык. Кам. № 199, Цыркун М. Г., кв. 357.

— 1) Акладны ліст, выд. Барысаўскай Район. Харч. Каміс.: 2) квіт, выд. Смалявіцкай Загатоўч. Кантор.; 3) пасьведч., выд. Барысаўск. Пав. Ваен. Кам., Ярохавец П. Л., кв. 358.

— Пашп., выд. ЛагойскімВал.Вык. Кам.Барысаўск.пав., Прушаноўскага Р. О., кв. 359.

— Лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам., Бабіцкага І.М., кв. 360

— Рэгістрац карт. на каня, выд. Сеньніцкім Вал. Вык. Кам., Бабіцкага І. М., кв. 361.

— Лічн. карт., выд. Радашкавіцк. Вал. Ваен. Аддз. № 20, Сокала С. А., кв. 362

— Лічн. карт., выд. Сеньніцкім Вал. Вык. Кам. № 15, Грудзінскага К. С., кв. 363.

— Пашп., выд.Тамбоўскай Паліц. Управ.. Міціцюк Н.А., кв. 364.

— Пашп., выд. Батумскай Міліц., Дынэрман Я. Л., кв. 365.

— Членск. кн., выд. союз. камунальн. працаўн. № 673, Гурвіча С., кв. 366.

— Бежанск. біл. № 48, выд. Эвекуац.Управ. у Армавіры (Каўказ) Даўкша Ю. К., кв. 367.

— Пашп., выд. Менск. Гар.Міліц № 62, Ліпцовіча Х.Р.-А., кв. 368.

— Лічн. карт., выд. Вялікасельск. Вал. Вык. Кам. № 4, Яновіча В.А., кв. 369.

— Пашп., выд. Ланской Земск. Валасн. Управ., Слуцкага пав. № 49 Чыжыка Л.А., кв. 370.

— Лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам № 116, Рыбакова Ф. Г., кв. 371.

— 1) Учотн. дапрызыўн. карт., выд. Самарскім Пав. Ваен. Кам.; 2) Часов. пасьведч., выд. Самарскай гар. Міліц., Гершгорына М. І., кв 372.

— Студэнцкі біл. № 262, выд. Мэд. Фак. Бел. Дз. Ун. Розіна Е.А. кв. 373.

— 1) Лічн. карт, выд. Менск.Пав. Ваен. Кам. № 332; 2) квіт., выд. Наркамфінам аб заплаце агульнаграмадз. падатку; 3) шлюбн. выпіс, выд. Цэнтр.-Заксам, Сокалава А.А., кв. 374.

— Часов. пасьведч., выд. Менск. Спартцэнтрам Алякс. чыгун., Шэрамэт І. І., кв. 375.

— Лічн. карт, выд. Амяльлянскім Вал. Вык. Кам. № 436, Крушнага Н. І, кв. 376.

— Пасьведч. асобы, выд. Крыжырскім Вал. Вык. Кам. Кузьнецкага пав. Саратаўскай губ, Трусава В. І, кв. 377.

— Лічн. карт, выд. Ігуменскім Пав. Ваен. Кам., Палясюка І. В., кв.378.

— Лічн. карт., выд. Дудзіцкім Вал. Вык. Кам. № 450, Ладуцька І. І., кв. 379.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Самахвалавіцкім Вал. Вык. Кам. № 121, Перапеча Г. М, кв. 380.

— 1) Лічн. карт, выд. Самахвалавіцкім Вал. Вык. Кам. № 10; 2) рэгістрац. карт. на каня, выд. Самахвалавіцкім Вал. Вык. Кам. № 460, Гвардыяна П. О, кв. 381.

— Лічн. карт, выд. Казельскім Пав. Ваен. Кам. Калускай губ., Марчук В. А, кв. 382.

— Членск. кніж., выд. Мазырскім Саюз. Савецкіх працаўнік., Сімановіча А. Н, кв. 383.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Бяларуцкім Вал. Вык. Кам., Дзьмітровіча Г. І., кв. 384.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Менск. Пав. Ваен, Кам., Ігнатковіча Ф. М., кв. 385,

— Часов. пасьведч., выд. Менск. Спартцэнтрам № 689, Грамыка Е.А, кв. 386.

— Лічн. карт, выд. Астрашыцка-Гарадзецкім Вал. Вык. Кам. № 2214, Бараноўскага В. К, кв 387.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Заслаўскім Вал. Вык. Кам. № 108 Данцэвіча К. С., кв. 388.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Бяларуцкім Вал. Вык. Кам № 114, Паныша Д. Л., кв. 389.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Гайна-Слабодзкім Вал. Вык. Кам., Цынкевіча С. Г., кв. 390.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Сеньніцкім Вал. Вык. Кам., Лазоўскага В. К., кв. 391.

— Пасьведч. аб зволеньні з вайсков. службы па хваробе, выд. Самарскім Пав. Ваен. Кам., Барадаўкі А. А., кв. 392.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Астрашыцка Гарадзецкім Вал. Ваен. Аддз. № 270, Траскоўскага І. С., кв 393.

— Лічн. карт., выд. Ігуменскім Пав. Ваен. Кам., Івановіча А. В., кв. 394.

— Пашп. кніжк., выд. Нач. Віленск. вучэбн. вокругу № 104, Рубцова В. Н., кв. 395.

— 1) Лічн. карт., выд. Койданаўскім Вал. Ваен. Аддз.; 2) 2 рэгістр. карт. на каня, выд. Койданаўскім Вал. Ваен. Аддз. №№ 1403, 1404, Дашанеўскага А. Г., кв. 396.

— Лічн. карт. за № 75, выд. Пукаўскім Вал. Ваен. Аддз., Каршука І. П., кв. 397.

— Рэгістрац. карт. на каня за № 1518, выд. Сьмілавіцкім Вал. Вык. Кам., Сенько, кв 398.

— Лічн. карт. за № 406, выд. Менск. Пав. Ваен. Кам., Аўруціна Е. А., кв. 399.

— 1) Лічн. карт., выд. Мазырскім Пав. Ваен. Кам. за № 77; 2) пашп., выд. Тураўскім Вал. Вык. Кам.; 3) інвалідное пасьведч., выд. Тураўскай Сав. больніц., Кузьняцова М. М., кв. 400.

— Членск. кніж., выд. саюзам дрэваапрац. за № 159, Салавейчыка Я. М., 401.

— Лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам. за № 242, Фельдмана Б. М., кв. 402.

— Пашп, выд. Менск. Гар. Міліц., Фельдмана Б. М., кв. 403.

— Пашп., выд. Менск. Гар. Паліц. Упр. за № 108, Стронгіна А. Л., кв. 404.

— Пашп., выд Менск. Гар. Міліц. за № 1988, Сегаль Х. Л., кв. 405.

— Лічн. карт. за № 49, выд. Майкопскім Пав. Ваен. Кам. Кубанскай вобл., Попко Н. А., кв. 406.

— Лічн. карт., выд. Сьмілавіцкім Вал. Вык. Кам. за № 203, Прастрома А. А., кв. 407.

— 1) Лічн. карт., выд. Заслаўскім Вал. Вык. Кам.; 2) рэгістрац. карт. на каня, выд. Заслаўскім Вал. Вык. Кам. Захарэвіча І. Ф., кв. 410.

— Пасьведч., выд. Фонам Бел. Дз. Ун. за № 3944, Ліўшыц Р. Б, кв. 411.

— Лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам. за № 648, Паўлючука Я. А., кв. 412.

— 1) Лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам.; 2) кандыдац. карт. за № 104, выд. Мазырскім арганізац. КПБ, Вайсмана М. Э., кв. 413.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Заслаўскім Вал. Вык Кам. за № за № 1028, Трыч М. П., кв. 414.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Бяларуцкім Вал. Вык. Кам. за № 105, Садоўскага І. Ф., кв. 415

— Лічн. карт., выд. Астрашыцка-Гарадзецкім Вал. Ваен. Аддз. за № 1, Шымчонак А. С., кв. 416.

Бюльлетэнь № 148 і 149

Менскай Мэтэоролёгічнай Станцыі Галоўнай Фізычнай Обсэрваторыі пры Менскай Дасьледчай Балотнай Станцыі.

За 25, 26 і 27 сьнежня 1922 году

СТРУМЭНТ.	25 і 26 сьнежня.			26 і 27 сьнежня.		
	1 гадзіна дню.	9 гадз. вечара.	7 гадз. раніцы.	1 гадзіна дню.	9 гадзін вечара.	7 гадзін. раніцы
Барометр . . .	746,7м|м	747,0м|м	747,3м|м	747,1м|м	746,1м|м	744,7м|м
Тэрмомэтр . . .	—2,4°	—1,4°	—1,5°	—0,9°	0,8°	—1,1°
Максымальны тэрмомэтр.	—2,4°	0,0°	—1,4°	—0,9°	—0,5°	0,5°
Мінімальны тэрмомэтр.	—3,0°	—2,5°	—1,6°	—1,5°	—0,9°	—1,3°
Вільгаць параўнаўчая .	100°|о	100°|о	98°|о	98°|о	96°|о	94°|о
Асадкі ў міліметрах .	—	—	0,4	—	—	—
Грунтавы тэрмомэтр на глыбіні 0.8 мэтра.	0,6°	0,6°	0,7°	0,7°	0,7°	0,6°

— Часов. пасьведч., выд. Менск. Спатрцэнтрам № 573, Панес А. Г., кв. 417.

— Пашп., выд. Штаб. Менск.Гар. Міліц. № 4236, Люстрыцкай Е. К., кв. 418.

— Часов. пасьведч., выд. Менск. Спартцэнтрам, Бранц Л. Г., кв. 419.

— Членск. кніж., выд. Чарнігаўскім Губ Аддз. саюзу мэдыц. і санітарн. працаўн., Камінскага Д. С., кв. 420.

— Мэтрычн. выпіс, выд. Цэнтразаксам Ракава І. М., кв. 421.

— Лічн. карт. № 120, выд. Слабада Парыцкаўскім Вал Вык. Кам., Трухан І. Ф., кв. 422.

— Мэтрычн. выпіс, выд. Менск. казён. равін., Альпяровіча І. Б., кв. 423.

— Пашп., выд. Смалявіцкім Вал. Вык. Кам. № 689, Гельлер. Э. Ф., кв. 424.

— Рэгістр. карт. на каня, выд. Астрашыц.-Гарадзецк. Вал. Ваен. Аддз. № 707, Волкаў В. П., кв. 425.

— Пашп., выд. Армавірскай Гар. Міліц., Блешчык І. А., кв. 426.

— 1) Лічн. карт., выд. Ташкенцкім Пав. Ваен. Кам.; 2) пашп., выд. Ташкенцкай Гар. Міліц., Малчадзкага І. М., кв. 427.

— 1) Лічн. карт., выд. Пухавіцкім Вал. Вык. Кам. № 195; 2) пасьведч. аб сканчэн. Усеабучу № 224, выд. Ігуменскім Усеабучам, Слабодкін А. А., кв. 428.

— Пасьведч. асобы, выд. паўнамоцн. штаб. войск. зах. фронту № 2032, Галубоўскага В. М., кв. 429.

— Пашп., выд. Штаб. Менск. Гар. Міліц, Сакалоўскай Ф. І., кв. 430.

— Пасьведч. асобы, выд. Бел. Дз. Ун., Чарніхоўскай С. Г., 431.

— Пасьведч. асобы, выд. В. Д. У. Рабкіна Р. А., кв. 432.

— Лічн. карт., выд. Самахвалавіцкім Вал. Вык. Кам. № 86, Кратовіча І. Е., кв. 433.

— 1) Дублікат лічн. карт., выдан. Менск.Пав.Ваен.Кам.; 2) пасьведч. асобы, выд. Менск. Гар. Вык. Кам.; 3. спраўка, выд. Ц. Б.. Сянкевіч В. К., кв. 434.

— Пашп., выд. Менск. Гар. Міліц., Заводскай А. О., кв. 435.

— Лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам. № 1185, Яцкоўскага Л. Д., кв. 437.

— Учотн. карт., выд. Смалявіцкім Вал. Вык. Кам. № 74, Фраймана Л. М., кв. 438.

— Пашпэрт., выд. Менск. Гар. Міліц., Гольдзіна Р. Ш., кв. 439.

— 1) Лічн, карт., выд. Шчагроўскім Пав. Ваен. Кам, Томскай губ.; 2) Пасьведч. асобы, выд. Барабінскай Заготоўчай Кантор. Нова-Мікалаеўскай губ., Судніна А. В., кв. 69-б.

— Пашп., выд. Раскоўскай Мяшч. Управ., Шнітманта Л. М., кв. 70-б.

— Лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам., Астроўскага П. К., кв. 71-б.

— 1) Пасьведч. асобы, выд. 4-м вуч. служ. цягі Аляксандр. чыгун. № 108273; 2) адрэзак «В» № 2122, выд. тэй жа ўстановай, Куракевіча А. І., кв. 72-б.

— 1) Кніж., выд. таварыств. Чырвонага Крыжа г. Пецярбургу № 320; 2) пасьведч. аб сканчэньні курс. сясьцёр міласэрдзія, выд. Ваенна-Мэдыцынск.-Акадэміяй № 191, Аляксандравай Е. А., кв. 73-б.

— Членск. кніж., выд. Саюз. Народн. Харчав. № 522, Хадыка Е. З. кв. 74-б.

— Пашп., выд. Любанаўскім Вал. Вык. Кам. Гомельскай губ., Новікава М. І., кв. 75-б.

— Лічн. карт., выд. Сьвяжскім Пав. Ваен. Кам. Казанск. губ., Ваброва І. Е. кв. 76-б.

— Часов. пасьведч., выд. Менск. Ваенспорацэнтрам, Бранавіцкага А. С., кв. 77-б.

— 1) Пасьведч., выд. Мэдфакам Бел. Дз. Ун. № 6; 2) пасьведч. асобы, выд. Венсыцкай Пав. Гар. Міліц. Бранскай губ.; 3) членск. кн., выд. Саюз. Працаўн. Асьветы, Афанасьева З. А., кв. 78-б.

— 1) Членск. кн., выд. Саюзам Сав. прац.; 2) пасьведч. аб зволеньні з вайсков. служб., выд. Цюменскім Пав. Ваен. Кам., Шуляеў В. Д., кв 79-б.

— Бежанск. біл., выд. Менск. Белэвак., Аняшчук А. А., кв. 80-б.

— Пашп., выд. Шт. Гар. Міліц., Гольдмана Э. Х., кв. 81-б.

— Лічн. карт., выд. Маскоўск. Пав. Ваен. Кам. № 137738, Марголін І. Я., кв. 82-б.

1-я Савецкая друкарня Дзяржаўнае выдавецтва Беларусі Менск. Главліт Беларусі № 348 (1300)